

STORTINGET

Innst. 372 L

(2023–2024)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Prop. 90 L (2023–2024)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i plan- og bygningsloven og åndsverkloven (plikt til innrapportering av grunnundersøkelser og naturfareutredninger til offentlige registre mv.)

Til Stortinget

Sammendrag

Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) foreslår i lovproposisjonen å etablere en ordning med pliktig innmelding av grunnundersøkelser og naturfareutredninger til offentlige registre. Lovforslaget er utarbeidet av Kommunal- og distriktsdepartementet i samarbeid med Energidepartementet (tidligere Olje- og energidepartementet), Kultur- og likestillingsdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet. Ordningen lovfestes gjennom en ny § 2-4 i plan- og bygningsloven, som setter krav til innmelding til registre som blir ført av henholdsvis Norges geologiske undersøkelse (NGU), som er nasjonal fagmyndighet for grunnundersøkelser, og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), som er nasjonal fagmyndighet for flom- og skredfare. Energidepartementet har etatsstyringsansvaret for NVE, Kultur- og likestillingsdepartementet har ansvaret for åndsverkloven og Nærings- og fiskeridepartementet har etatsstyringsansvaret for NGU.

Lovforslaget går ut på en lovfesting av innmelding av grunnundersøkelser og naturfareutredninger og tilgjengeliggjøring på internett. Det er i dag mulighet til å melde inn både grunnundersøkelser og naturfareutred-

ninger, men dette er frivillig. Erfaringer fra den frivillige innmeldingsordningen og økning av naturhendelser har synliggjort behovet for et bedre offentlig informasjonsgrunnlag. Innmeldingsplikten vil innebære at alle fremtidige grunnundersøkelser og naturfareutredninger som faller inn under ordningen og som blir slutført etter at loven trer i kraft, skal meldes inn til henholdsvis NGU og NVE. Det blir også foreslått at manglende eller mangelfull oppfyllelse av kravene i § 2-4 og tilhørende forskrift kan følges opp ved bruk av administrative reaksjoner, som vedtak om retting, tvangsmulkt eller overtredelsesgebyr.

Departementet foreslår også en ny bestemmelse i åndsverkloven § 33 andre ledd som skal sikre at det ikke er til hinder for å gjøre grunnundersøkelser og naturfareutredninger tilgjengelige for allmennheten gjennom offentlige registre at de regnes som «verk» etter åndsverkloven.

Departementet foreslår å ensrette begrepsbruken når det gjelder publisering av informasjon i plansaker overfor allmennheten på internett. Det anes som uheldig at plan- og bygningsloven benytter ulike begreper for det som skal ha samme virkning, og det foreslås derfor blant annet at henvisning til bruk av internett «gjennom elektroniske medier», erstattes med «på internett». Det foreslås også en mindre retting i § 1-6 første ledd hvor det ved en inkurie ikke ble vist til § 20-1 første ledd bokstav n (hovedombygging) fastsatt ved lov 11. mai 2021 nr. 37.

I proposisjonens kapittel 2 gis en omtale av bakgrunnen for lovforslaget, herunder om hva grunnundersøkelser og naturfareutredninger er, om gjeldende rett, om behovet for en pliktig innmeldingsordning og om plasseringen av hjemmelen for en lovfestet innmeldingsplikt.

I proposisjonens kapittel 3 fremkommer at forslag til endringer i plan- og bygningsloven og åndsverkloven, samt forslag til utfyllende forskriftsbestemmelser, har vært sendt på høring. I kapittelet omtales høringsinstansenes syn.

I proposisjonens kapittel 4 fremkommer departementets vurderinger om høringsinstansenes innspill, om bruk av retting, tvangsmulkt og overtredelsesgebyr ved brudd på innmeldingsplikten, om forholdet til åndsverkloven, om taushetsbelagt informasjon, om alternativer til forslaget om pliktig innmeldingsordning og om en mindre retting i plan- og bygningsloven § 1-6 første ledd.

I proposisjonens kapittel 5 gis en omtale av økonomiske og administrative konsekvenser, andre konsekvenser og forholdet til bærekraft.

I proposisjonens kapittel 6 gis merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget.

Det vises til proposisjonen for nærmere omtale av lovforslaget.

Komiteens behandling

Komiteen har invitert til og mottatt skriftlig høringsinnspill i saken.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Siri Gåsemyr Staalesen, Terje Sørvik og lederen Lene Vågslid, fra Høyre, Mudassar Kapur, Anne Kristine Linnestad og Mari Holm Lønseth, fra Senterpartiet, Heidi Greni og Kathrine Kleveland, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen og Erlend Wiborg, fra Sosialistisk Venstreparti, Birgit Oline Kjerstad, og fra Rødt, Tobias Drevland Lund, viser til at det fremmes et lovforslag som går ut på en lovfesting av innmelding av grunnundersøkelser og naturfareutredninger og tilgjengeliggjøring på internett. Det er i dag mulighet til å melde inn både grunnundersøkelser og naturfareutredninger, men dette er frivillig. Det er kommet ett skriftlig innspill.

Komiteen er positive til å etablere en ordning med pliktig innmelding av grunnundersøkelser og naturfareutredninger til offentlige registre. Komiteen mener en lovfestet innmelding for naturfareutredninger og grunnundersøkelser vil gi gevinster for næringslivet, sivilsamfunnet og offentlig sektor. Komiteen mener en lovfestet innmelding vil ha en samfunnsøkonomisk gunstig sideeffekt ved at det ikke blir gjennomført overlappende grunnundersøkelser, naturutredninger eller naturfareutredninger i samme område. Komite-

en viser til at økt tilgang til relevant kunnskap kan bidra til at eventuell fare for naturskade avdekkes tidlig i planprosessen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at regjeringen Stoltenberg påpekte viktigheten av å samle all informasjon om grunnforhold og skredfare allerede i en stortingsmelding våren 2012. I meldingen skrev daværende regjering:

«Slik samfunnsnyttig informasjon bør være tilgjengelig uavhengig av om den er i offentlig eller privat eie.»

Disse medlemmer mener det er på høy tid å få på plass dette regelverket.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener det er positivt at regjeringen ønsker å få på plass en plikt til å innrapportere grunnundersøkelser og naturfareutredninger til offentlige registre, slik at en unngår doble og fordyrende kartlegginger av naturfare, og får størst mulig åpenhet rundt slik kunnskap. Disse medlemmer viser til Dokument 8:100 S (2023–2024) og forslaget Kristelig Folkeparti, Pasientfokus, Miljøpartiet De Grønne, Venstre, Rødt og Sosialistisk Venstreparti fremmet sammen om mer uavhengige konsekvensutredninger, og mener forslagene fra regjeringen i Prop. 90 L (2023–2024) kan være et steg på veien til å få samlet informasjon om naturfare på ett sted tilgjengelig for offentligheten. Disse medlemmer viser også til Dokument 8:220 S (2022–2023) om marine grunnkart i kystsona, der Stortinget vedtok å sette fart på arbeidet med marine grunnkart, og Prop. 1 S (2022–2023), som slo fast at pilotprosjektet hadde utviklet en elektronisk kartmodell som uten tvil ville være samfunnsøkonomisk lønnsom å gjennomføre. Disse medlemmer mener at elektroniske grunnkart for land og sjøområder tilpasset plan- og bygningslovens anvendelse burde være et nasjonalt mål å få på plass. Dette for å utvikle et effektivt verktøy for planlegging i kommunene der informasjonen for de ulike temaene, inkludert naturfare, er lettere tilgjengelig i planleggingsprosesser. Disse medlemmer mener derfor at standardisering av begreper og strukturering av informasjon om naturfare, flom og skredfare som Prop. 90 L (2023–2024) tar for seg, skal bli en plikt å registrere, og bør, om det er mulig, gjøres slik at en samtidig legger til rette for at informasjonen som samles inn, kan passe inn i digitale grunnkart.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i plan- og bygningsloven og åndsverkloven (plikt til innrapportering av grunnundersøkelser og naturfareutredninger til offentlige registre mv.)

I

I lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling gjøres følgende endringer:

§ 1-6 første ledd første punktum skal lyde:

Med tiltak etter loven menes oppføring, riving, endring, herunder fasadeendringer, endret bruk og andre tiltak knyttet til bygninger, konstruksjoner og anlegg, samt terrenngrep og opprettelse og endring av eiendom, jf. § 20-1 første ledd bokstav a til n.

Ny § 2-4 skal lyde:

§ 2-4. Plikt til å melde inn data og rapporter om grunnundersøkelser og naturfareutredninger

Den som har gjennomført en grunnundersøkelse eller naturfareutredning, skal innen tre måneder melde data og rapporter fra undersøkelsen eller utredningen elektronisk til myndigheten som fører register over slike data og rapporter, med unntak av taushetsbelagte opplysninger og opplysninger som etter regler fastsatt i medhold av offentleglova § 10 tredje ledd ikke skal gjøres tilgjengelige på internett. Departementet kan gi forskrift om innmeldingsplikts omfang, hva meldingen skal inneholde, hvem som skal melde inn, beregningen av tidsfristen for innmelding, hvem som er registermyndighet, adgangen til viderebruk av innmeldte data og rapporter og om tekniske krav til innmeldingstjenesten.

Registermyndigheten skal gjøre innmeldte data og rapporter tilgjengelig på internett, med unntak for opplysninger som etter første ledd første punktum ikke omfattes av meldeplikten. Tilgjengeliggjorte data og rapporter skal vederlagsfritt kunne brukes av enhver.

Dersom innmeldingsplikten etter første ledd ikke etterleves, eller innmeldte data eller rapporter ikke oppfyller kravene fastsatt i eller i medhold av første ledd, kan registermyndigheten treffe vedtak om retting og vedtak om tvangsmulkt etter forvaltningsloven § 51. Tvangsmulkten begynner å løpe når den fastsatte fristen for retting av forholdet oversittes.

Registermyndigheten kan ilegge overtredelsesgebyr etter forvaltningsloven §§ 44 flg. til den som forsettlig eller uaktsomt unnlater å oppfylle kravene etter første ledd, plikter fastsatt i forskrift gitt i medhold av første ledd dersom det er fastsatt i forskriften at overtredelse

kan medføre overtredelsesgebyr, eller et vedtak om retting etter tredje ledd. Et foretak kan ilegges overtredelsesgebyr etter første punktum dersom overtredelsen begås av noen som handler på vegne av foretaket. Et endelig vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg. Departementet kan gi forskrift om ileggelse og utmåling av overtredelsesgebyr og om renter.

§ 6-3 andre ledd skal lyde:

Før vedtak fattes, skal forslag til bestemmelse sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn i de berørte kommuner med seks ukers frist for uttalelse, og gjøres tilgjengelig gjennom minst én avis som er alminnelig lest på stedet, og på internett.

§ 11-13 første ledd andre punktum skal lyde:

Forslag til planprogram skal sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn normalt samtidig med varsel om oppstart og kunngjøring av planarbeidet, og gjøres tilgjengelig på internett.

§ 12-9 andre ledd andre punktum skal lyde:

Forslaget skal også gjøres tilgjengelig gjennom minst én avis som er alminnelig lest på stedet, og på internett.

I følgende bestemmelser skal «gjennom elektroniske medier» endres til «på internett»:

§ 8-5 femte ledd første punktum, § 11-12 andre ledd andre punktum, § 11-14 første ledd første punktum, § 11-15 andre ledd første punktum, § 12-8 tredje ledd første punktum, § 12-10 første ledd andre punktum og § 12-12 femte ledd.

II

I lov 15. juni 2018 nr. 40 om opphavsrett til åndsverk mv. skal § 33 andre ledd lyde:

Loven er heller ikke til hinder for at verk brukes i forbindelse med politiets kriminalitetsbekjempelse, som bevis, eller ved saksbehandling etter patentloven, designloven og varemerkeloven, eller for at verk tilgjengeliggjøres og brukes i henhold til plan- og bygningsloven § 2-4.

III

1. Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.
2. Endringene i plan- og bygningsloven § 1-6 første ledd, § 6-3 andre ledd, § 8-5 femte ledd, § 11-12 andre ledd, § 11-13 første ledd, § 11-14 første ledd, § 11-15 andre ledd, § 12-8 tredje ledd, § 12-9 andre ledd, § 12-10 første ledd og § 12-12 femte ledd trer i kraft straks.
3. Departementet kan gi nærmere overgangsbestemmelser.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 28. mai 2024

Lene Vågslid

leder

Siri Gåsemyr Staalesen

ordfører